

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin tarafından Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 99. maddesi gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Kemalbay

Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ

İzmir Milletvekili

Resmi veri bulunmamakla birlikte, Türkiye'de kendi hesabına veya yevmiye usulü çalışan, katı atık, kâğıt vb geri dönüşüm malzemelerini toplayarak yaptıkları işin düşük geliri, sağlıksız ve sosyal güvenceden yoksun koşulları ile geçimini sağlayan yüz binlerce geri dönüşüm emekçisinin bulunduğu tahmin edilmektedir.

Kazançları yeme, içme, barınma gibi temel ihtiyaçları dahi karşılayamayan geri dönüşüm emekçileri geri dönüşüm zincirinde elleriyle ayrıştırdıkları tonlarca atık ile çalışarak ekonomiye çok değer kattıkları halde adil olmayan değer ve gelir bölüşümünden kaynaklı en az kazanmakta, yasal ve ticari düzenlemelerde statüleri tanımlanmadığı için güvencesiz bırakılmaktadırlar. Bu sorunlara kriminalize edilmek de eklenmiştir. Katı atık emekçilerinin statüsüzlüğü, görünmezliği, sosyal güvencesizliği, iş güvenliği olmayan sağlıksız koşullarda çalışmaya ve yaşamaya mahkûm eden mevzuat ve resmî kurumların yaklaşımı insana yakışır iş anlayışı ile bağdaşmamaktadır ve insan onuruna aykırı uygulamalar olmaktadır. Katı atık emekçilerini görünmezliğinden, statüsüzlüğünden kaynaklı sorunlara çözüm üretmeyen, bu meslek erbabını kriminalize ederek bastırmaya çalışan çifte standarda dayanan pratikler sosyal devlet ilkeleri ile, anayasa ve yasalarla da bağdaşmamaktadır.

23 Ağustos tarihinde İstanbul Valiliği tarafından atık toplama ve ayırma faaliyetlerine ilişkin olarak “Şehrimizde izinsiz-ruhsatsız atık toplama ve ayırma faaliyetleri; başta çevre ve halk sağlığı sorunları olmak üzere, kayıt dışı ve sağlıksız koşullarda istihdama yol açmakta, ayrıca kamu zararı ve haksız kazanca sebebiyet vermektedir” ifadeleri ve Bakırköy ve Ümraniye ilçelerinde kâğıt toplayıcılarını engellemek için, belediyeler, muhtarlıklar ve hemşerilerinden destek istenmesi, çekçek tabir edilen atık toplayıcılarının bir daha Bakırköy ve Ümraniye ilçelerinde olmayacağını açıklayan basın açıklaması sonrası bir aya yakın bir süredir geri dönüşüm emekçilerinin depolarına baskınlar düzenlenmesi, emekçilerin çekçeklerine ve topladıkları atıklara el konulması yüzbinlerce emekçinin geçim kaynaklarına yapılabilecek hukuksuz ve adil olmayan bir müdahale olarak tepki yaratmaktadır.

İstanbul Valiliğinin kararı ile emniyet ve belediye görevlileri, Ümraniye ve Bakırköy bölgesinde 200’e yakın atık toplama deposuna baskın düzenlemiş, düzenlenen baskınlarda 240 atık kâğıt işçisine cezai işlem uygulanmış, geri dönüştürülen atıklara el konulmuş ve depolar bir şekilde yıkılmış, binlerce sokak işçisi işsiz kalırken, 145’i Afgan göçmenler olmak üzere 286 kâğıt toplayıcı hakkında idari işlem yapılmış, Afgan göçmenler sınır dışı edilmek üzere Tuzla Geri Gönderme Merkezi’ne sevk edilmiştir.

Bugüne kadar katı atık emekçileri, sorunlarına çözüm aramak için çalıştaylar düzenlemiş, Bakanlıklarla görüşmeler yapmış, basın açıklamaları yapmış ancak halihazırda bir çözüm bulunamamıştır. Çözumsuzlüğün nedeni olarak geri dönüşüm işçilerinin işlerinden vazgeçirilerek sahanın özel bir şirkete geçirilmesi gösterilmektedir.

Türkiye tarihinin en büyük işsizlik oranlarının yaşandığı, pandemiyle birlikte çalışma koşulları daha da ağırlaştığı böylesi bir dönemde yüz binlerce yoksul ve işsiz emekçiye, göçmene geçim kaynağı olan bu iş sahası bir günde ortaya çıkmadığı gibi sorunlar da bugün ortaya çıkmamıştır. Türkiye’nin bir gerçeği olarak hep vardı ve alanın hakkaniyetle, hak kayıplarına yol açmayan düzenlemelerle, yasamanın, yürütmenin, siyasi iradenin taraflarla beraber ele alarak çözüm üretmesi gereken bir konudur.

Bu bağlamda;

1. Türkiye’de katı atık toplayıcılarının sayısı kaçtır, bugüne kadar herhangi bir araştırma yapılmış mıdır? Yapılmadı ise neden yapılmamıştır?
2. Bakanlığınızca yüzbinlerle ifade edilen geri dönüşüm emekçilerinin kayıt altına alınması, sosyal güvenceye kavuşturulmaları için bir çalışma yapılmakta mıdır?

3. Bakanlığınızın katı atık emekçilerine yönelik iş sağlığı ve iş güvenliğine uygun, insana yakışır iş koşulları sağlanması için bir çalışması var mıdır?
4. Bakanlığınızın valiliklerce katı atık emekçilerinin geçim kaynaklarına yönelik depo baskınları yapmasından kaynaklanan kâğıt toplayıcılarının zarar görmesinin önüne geçmek, yasak ve ceza uygulamalarının karşısında çözüm gücü olmak, katı atık emekçilerini kayıt altına almak, kooperatifleşme, sendikalaşma gibi çözüm önerilerini hayata geçirmeye ve yaşamlarını kolaylaştırmaya yönelik bir çalışması var mıdır?